

Raadsinformatiememo

Datum 6 december 2022
Ons kenmerk 22.806469
Aan De gemeenteraad en steunfractieleden
Kopie aan
Van S.C. Kruijer
Steller Saskia Olivierse-Hulskes
Onderwerp Raadsinformatiememo Kerkenvisie tussenrapportage

Geachte dames en heren,

De gemeente Schagen is gestart met het maken van een Kerkenvisie. Het Rijk stelt sinds januari 2019 middelen beschikbaar aan gemeentes voor het opstellen van kerkenvisies. Elke gemeente kon eenmalig in de periode 2019-2021 een aanvraag indienen. Dat heeft Schagen ook gedaan. De gemeente Schagen heeft Boei, maatschappelijke onderneming gericht op het restaureren en herbesteden van industrieel, agrarisch en religieus erfgoed, gevraagd voor het gezamenlijk uitvoeren van de visie. Inmiddels is de inventarisatiefase afgerond. Wij willen de conclusies inventarisatiefase graag met u delen.

Wat is een kerkenvisie?

De kerkgang loopt achteruit. Volgens onderzoek komt meer dan 80% van de Nederlanders zelden of nooit in een kerkgebouw. Dat heeft negatieve gevolgen. Voor veel kerkgebouwen met een religieuze functie is de exploitatie moeilijk sluitend te krijgen. Het doel van de kerkenvisie is een bijdrage leveren aan de instandhouding van kerkgebouwen. Kerkgebouwen zijn waardevol voor het stads- en dorpsbeeld, het toerisme en de identiteit van de gemeente. Kerken hebben vaak ook een sociaalmaatschappelijke functie. Kerken kleuren het straatbeeld en bepalen het landschap. Het zijn gebouwen die de meeste inwoners willen koesteren; ook al gaat men zelf niet meer naar de kerk.

Kans

Het opstellen van een kerkenvisie is een kans om inzicht te krijgen. Inzicht in de vraagstukken waar kerkeigenaren in de gemeente Schagen voor staan. Welke kerken blijven er als kerk fungeren, welke kerkgebouwen worden geschikt gemaakt voor nevengebruik en welke leegstaande gebouwen krijgen een andere functie? De gemeente is weliswaar geen probleemeigenaar, maar kan in sommige gevallen wel faciliteren bij het mogelijk maken van herbesteding of nevenfunctie. Een kerkenvisie is ook een basis om uitspraken te kunnen doen over subsidies of bijvoorbeeld bestemmingsplannen. Daarnaast brengt het proces gemeente en kerkeigenaren met elkaar in gesprek.

Conclusies inventarisatiefase

Een groot deel van de kerkgebouwen in Schagen is nog als kerk in gebruik. Door terugloop van het ledenaantal bij (een deel van) deze kerken, is er sprake van een afname van de inkomsten. Om dit te compenseren worden sommige gebouwen verhuurd voor bijvoorbeeld concerten, voorstellingen, muzikles en (dorps)activiteiten. Daarmee hebben de kerken ook een belangrijke sociaalmaatschappelijke functie. We zien dat de meeste kerkeigenaren nog beperkt nadenken over kansen die liggen in nevenverhuur. De insteek is veelal charitatief van aard. Meer verhuuractiviteiten zijn met het beperkte aantal vrijwilligers soms niet te organiseren. Ook bij de kerken die aan de eredienst zijn onttrokken en een culturele functie hebben spreekt men over een terugloop van het vrijwilligersbestand. Dit geldt overigens niet voor alle kerken. Tevens zijn er uitdagingen op het gebied van verduurzaming. De verhuurinkomsten wegen vaak niet op tegen de stookkosten. Veel kerkeigenaren zoeken naar duurzame en slimme oplossingen voor verwarming van het gebouw.

Vervolg

We verwachten dat kerkbesturen en kerkeigenaren op dit moment het meest geholpen zijn met begeleiding. Zij hebben behoefte aan handvatten om zelfstandig naar kostendekkende exploitaties te kunnen werken en stappen te zetten in het verduurzamen van de gebouwen. Wij maken een selectie in de kerkgebouwen die wij het meest kansrijk achten voor een haalbaarheidsonderzoek. Het met elkaar in contact brengen van de kerkbesturen kan helpen om kennis uit te wisselen bij de uitdagingen die ze ervaren.

Namens het college van burgemeester en wethouders,
De portefeuillehouder,

Simco Kruijer